

Azərbaycan Avropa üçün logistik imkanları baxımından da cəlbedici ölkədir

Hayastan isə yenə yaxşını yamandan ayıra bilmir

Prezident İlham Əliyevin Almaniyaya səfəri uğurlu oldu. Şübhəsiz ki, dövlətimizin başçısının apardığı danışıqlar Azərbaycan-Almaniya siyasi və iqtisadi əlaqələrinin inkişafında yeni mərhələnin başlanmasına təkan verəcək. Bu səfər həmçinin Azərbaycan-Avropa iqtisadi əlaqələrinin güclənməsinə də müsbət dinamika qatacaq.

Hazırda Avropamı maraqlandıran ən önəmli məsələ Azərbaycandan qaz və elektrik enerjisinin idxalıdır. Səbəbi məlumdur: Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra "qoca qitə" Rusiya qazından asılılığı aradan qaldırmaq üçün alternativ yollar axtarır. Bu üzdən Azərbaycana etibarlı tərəfdaş kimi boşluğu müəyyən qədər doldura biləcək ölkə kimi baxılır.

Lakin dövlətimizin başçısının Almaniyanın aparıcı şirkətlərin təmsilçiləri ilə müzakirə etdiyi digər sahələr də oldu. Bunlardan biri indi Orta dəhliz adlandırılan "Şərq-Qərb" beynəlxalq marşrutudur. Alman iş adamlarının bu nəqliyyat dəhlizi ilə maraqlanması təsadüfi deyil. Çünki hazırda Çinlə Avropa arasında 1,5 trilyon dollar həcmində ticarət

dövriyyəsi mövcuddur. Almaniya Çinlə ticarət aparən Avropanın öndə gedən ölkəsidir. Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra şimal qonşumuzun ərazisindən keçən ənənəvi marşrut bağlandı. Bu səbəbdən hazırda Almaniya ilə Çin arasında qarşılıqlı ticarətdə geriləmə mövcuddur. Alman iş adamları da bundan rahatsızdırlar və onlar ümid yeri kimi Orta dəhlizi görürlər. Azərbaycan isə bu marşrut üzrə açar ölkədir. Alman şirkətlərinin Azərbaycandan keçən Orta dəhlizə investisiya qoyaraq onun imkanlarını genişləndirməkdə maraqlı olmalarının səbəbi də budur.

Prezident İlham Əliyev Almaniyaya iş adamlarına bu sahədə ölkəmizin gördüyü işlər barədə məlumat verərək demişdir: "İndi Mərkəzi Asiya-

dan Azərbaycana doğru böyük dönüşlə əlaqədar, biz gərgin işləməliyik. Məlumat üçün sizə bildirim ki, hazırda Azərbaycan məhdud imkanları olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun, onun Gürcüstan hissəsinin genişlənməsinə investisiya yatırır. Ola bilsin ki, gələn il bu investisiya layihəsi tamamlanacaq. O, bir milyon tondan beş milyon tonadək genişləndiriləcək. Azərbaycanın əlavə investisiyaları 120 milyon ABŞ dollarından çox olacaq və ümidvarıq ki, biz onu gələn il tamamlayacağıq. Başqa dar keçidlər də var, onlardan biri bizim Dəniz Ticarət Limanı ola bilər. Hazırda biz onun 15 milyon tondan 25 milyon tona və 1 milyon TEU-dək genişlənməsinin texniki əsaslandırmasının tamamlanması prosesindəyik".

Bu yerdə görüş zamanı "Thales" şirkətinin Azərbaycan və Gürcüstandakı təmsilçisi Henrik Klanerin Prezident İlham Əliyevə ölkəmizdə gördükləri işlər barədə məlumat verərək dediyi sözləri sitat

gətirək: "Biz Azərbaycan dəmir yollarını daha da təkmilləşdirməyə hazırıq. İlk layihə kimi deyə bilərəm ki, şirkətin Bakıda səlahiyyətli mərkəzinin açılması planlaşdırılır. Bu, Azərbaycan, Gürcüstan və Mərkəzi Asiyadakı fəaliyyətin özəyi olacaq".

Zəngəzur dəhlizinin açılması marşrutun şaxələnməsi baxımından Orta dəhlizin beynəlxalq əhəmiyyətini daha da artıracaq. Bu, təhlükəsizlik üçün də etibarlı qarantdır. Yəni dəhlizin bir hissəsində texnologiya qəza və ya marşrutun keçdiyi ölkədə qeyri-sabitlik baş verdikdə onun başqa qolundan istifadə etməklə yükləri fasiləsiz daşımaq mümkün olacaq. Bu üzdən dünyanın əksər ölkələri Zəngəzur dəhlizinin açılmasını istəyir. Təbii ki, Hayastandan savayı.

Bəs Hayastan nə üçün bu dəhlizin açılmasını ləngidir? Burada qonşu ölkənin bir neçə marağı var. Birincisi, ermənilər dəhlizə Rusiya sərhədçilərinin deyil, özlərinin nəzarət etməsini istəyirlər.

İkincisi, burada gömrük nəzarətini də həyata keçirməyə çalışırlar. Üçüncüsü, əlavə güzəştlər əldə etmək niyyətlidirlər. Bu, onların istəyidir, nəyə nə qədər nail olacağını zaman göstərəcək.

Hamını düşündürən bir sual: İrana nə düşüb ki, "Bu mənim qırmızı xəttimdir", - deyib Zəngəzur dəhlizinin açılmasının əleyhinə çıxır. İranda yaxşı başa düşürlər ki, bu marşrut hansı ölkədən keçsə, ona siyasi və iqtisadi dividendlər gətirəcək. Dünyadan təcrid olunmuş, siyasi və iqtisadi cəhətdən birləşmiş Qərb tərəfdən küncə sıxılmış İran dəhlizə böyük şans kimi baxır. O səbəbdən İran 44 günlük Vətən müharibəsi başa çatdı kimi Zəngəzur dəhlizindən keçən ərazinin 5 kilometrliyindən həmin dəhlizə alternativ yol çəkmək barəsində ölkəmizə müraciət edib memorandum imzalamış, hətta Araz çayı üzərində körpünün tikilməsi üçün iş başlamışdır.

Hayastanda bir qədər ağıllı siyasətçi olsaydı, İranın onun ərazisindən keçən dəhlizin "qırmızı xətt" deyib əleyhinə çıxmasını anlamış olardı. Lakin ümid edirik ki, Hayastan gec-tez qonşusunun hiyləgər gedişlərini anlayıb daşı ətəyindən atacaq. Çünki hayları bir dəfə aldadıblar, ağılları olsa, növbəti dəfə "palçığa girməzlər".

Hələlikse Hayastanın oynadığı oyun ucuz siyasətdən başqa bir şey deyil. Bu ölkə sərhəddə və Azərbaycan ərazisində təxribatlar törətməklə əvvəlki kimi heç nəyə nail ola bilməyəcək. Əvəzində bir də görəcək ki, İran bütün yersiz iddialardan əl çəkib Zəngəzur dəhlizinin öz ərazisindən keçməsi barədə yalvarır. Hayastan isə ikinci tarixi şansını əldən verərək dalan ölkə kimi dünya üçün heç bir əhəmiyyət kəsb etməyəcək.

Və sonda: dünyanın nüfuzlu ölkələri Zəngəzur dəhlizinin açılmasında maraqlıdır. Üstəlik, Hayastanın buna müqavimət göstərəcək qədər gücü yoxdur. Ən əsası, Prezident İlham Əliyev də dəfələrlə bəyan etmişdir ki, Ermənistan istəsə də, istəməsə də Zəngəzur dəhlizi açılacaq.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"